

Til Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet

9. juni 2022
J.nr.: 2022-094887

NSK | National enhed for
Særlig Kriminalitet

Advokaturen for Kvalitet og
Udvikling

Ejby Industrivej 125-135,
2600 Glostrup
Telefon: 4515 5999

Supplerende udtalelse om sagen om Dan-Bunkering

Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet har den 17. januar 2022 anmodet National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) om en supplerende udtalelse i sagen om Dan-Bunkering vedrørende politiets mulighed for standsning af eventuelle strafbare forhold ved leverancer af brændstof til russiske selskaber. Følgende fremgår af Rigsadvokatens berigtigede udbyggede redegørelse om Dan-Bunkering sagen af 14. august 2019, berigtiget 1. februar 2021:

"For så vidt angår spørgsmålet omkring standsning af Dan-Bunkerings leverancer til de russiske selskaber skal jeg bemærke, at Erhvervsstyrelsen er ansvarlig for håndteringen af sanktioner mod Syrien, hvilket understreges af, at Erhvervsstyrelsen allerede den 23. december 2016 rettede henvendelse til Dan-Bunkering om sagen og anmodede om en udtalelse, som Dan-Bunkering afgav den 26. januar 2017.

Som det fremgår ovenfor under pkt. 4, meddelte Dan-Bunkering den 26. januar 2017, at man efter en levering i januar havde standset alle leverancer til selskaberne Sovfracht JSC og Transpetrochart, uagtet man ikke følte sig forpligtet hertil.

Imidlertid synes det af DR's dækning af sagen at fremgå, at der er foretaget en leverance i maj 2017.

Det må formodes, at den videre efterforskning vil be- eller afkræfte dette, og at efterforskningen blandt andet vil omfatte en klarlæggelse af det faktiske forløb, herunder tidspunkterne for Dan-Bunkerings levering af brændstof til de russiske selskaber og dermed tillige af Dan-Bunkerings ageren efter henvendelsen fra Erhvervsstyrelsen.

Jeg vil anmode SØIK om at afgive en supplerende udtalelse om spørgsmålet om standsning af det eventuelle strafbare forhold, når SØIK har det fornødne overblik over sagens faktiske omstændigheder."

Det fremgår videre af Justitsministerens besvarelse af 3. oktober 2019 af spørgsmål nr. 261 (Alm. Del) fra Folketinget Retsudvalg, at

”Rigsadvokaten kan oplyse, at der vil blive udarbejdet en supplerende redegørelse, der nærmere afdækker de faktiske omstændigheder i sagen, herunder spørgsmålet om mulige leverancer af brændstof i perioden fra efteråret 2016 og frem, dvs. fra det tidspunkt hvor Udenrigsministeriet henvendte sig til SØIK.”

Endelig fremgår det af Justitsministeriets besvarelse af 22. oktober 2019 af spørgsmål nr. 65 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, at

”Som det fremgår af min besvarelse af 3. oktober 2019 af spørgsmål nr. 261 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, har Rigsadvokaten oplyst, at der vil blive udarbejdet en supplerende redegørelse, der nærmere afdækker de faktiske omstændigheder i sagen, herunder spørgsmålet om mulige leverancer af brændstof i perioden fra efteråret 2016 og frem, dvs. fra det tidspunkt hvor Udenrigsministeriet henvendte sig til SØIK. Jeg kan således bekræfte, at Rigsadvokaten har oplyst, at den supplerende redegørelse vil afdække spørgsmålet om standsning af det eventuelle strafbare forhold fra det tidspunkt, hvor SØIK's handlepligt i sagen indtrådte.”

Nærværende udtalelse vil på den baggrund adressere to spørgsmål. For det første, hvad efterforskningen har afdækket vedrørende leverancer af jetbrændstof, og for det andet, om SØIK ville kunne have standset leverancerne fra det tidspunkt i november 2016, hvor Udenrigsministeriet henvendte sig til SØIK.

Det bemærkes indledningsvis, at Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), der behandlede sagen om Dan-Bunkering, blev nedlagt ved udgangen af 2021, og at størstedelen af de opgaver, som tidligere var placeret i SØIK, herunder de politimæssige opgaver, nu varetages af NSK, der blev etableret den 1. januar 2022.

NSK kan på den baggrund oplyse følgende:

Ad 1. Efterforskningen og dommen

Den 12. juli 2019 besluttede SØIK, at ansvaret for den videre behandling af Dan-Bunkering sagen blev overført til SØIK. Den 17. juli 2019 blev sagens bilag overdraget fra Fyns Politi til SØIK, og SØIK iværksatte herefter efterforskning med bistand fra Fyns Politi.

På grund af sagens karakter og hidtidige forløb fik sagen en høj prioritet hos SØIK. Fyns Politi fremsendte den 26. juli 2019 via Rigsadvokaten en retsanmodning til USA med henblik på udlevering af relevant materiale, og FBI blev samme dag kontaktet via den amerikanske ambassade med henblik på at sikre, at FBI var opmærksom på sagens hastende karakter. I august 2019 deltog medarbejdere fra SØIK i et møde med FBI, hvor den amerikanske sag blev gennemgået. Det blev i den forbindelse aftalt, at de amerikanske myndigheder ville foretage en vurdering af hvilke dokumenter i sagen, der kunne udleveres til SØIK. Dokumenterne blev udleveret samlet til Rigsadvokaten/SØIK den 7. oktober 2019.

Der blev udarbejdet en efterforskningsvurdering og en efterforskningsplan i starten af august, og der blev således iværksat en intensiv og omfattende efterforskning af sagen sideløbende med dialogen med de amerikanske myndigheder.

Den 6. september 2019 foretog SØIK ransagning hos A/S Dan-Bunkering Ltd i Middelfart. I samme forbindelse blev A/S Dan-Bunkering Ltd, Bunker Holding A/S og Bunker Holding A/S' direktør sigtet i sagen. Der blev dermed den 6. september 2019 foretaget et egentligt retsskridt mod de to selskaber og direktøren for Bunker Holding A/S, hvorved de pågældende blev bekendt med politiets mistanke om mulige strafbare forhold i forbindelse med leverancerne af jetbrændstof.

Efterforskningen af sagen mod Dan-Bunkering viste, at der blev foretaget i alt 34 handler med jetbrændstof i perioden fra oktober 2015 til december 2017. Der blev rejst sigtelser for alle handler i perioden fra 2015 til 2018 og dermed for alle disse handler. 33 af handlerne blev foretaget i perioden frem til maj 2017. Den sidste handel blev foretaget i december 2017.

Kunden i de 33 handler, der blev foretaget i perioden frem til maj 2017, var i alle tilfælde enten JSC Sovfracht eller Maritime Assistance LLC, og de benyttede skibe var Yaz og Mukhalatka. Disse handler blev der efterfølgende rejst tiltale for.

Der blev ikke rejst tiltale for så vidt angår handel nr. 34, der blev foretaget i december 2017. Kunden i denne sidste handel i december 2017 var et selskab beliggende på Cypren, og der blev benyttet et andet fartøj end Yaz og Mukhalatka. Efterforskningen viste endvidere, at Dan-Bunkerings kontor i Kaliningrad den 6. december 2017 gjorde sit tilbud betinget af, at selskabet bekræftede, at modtageren af leverancen ikke var hverken JSC Sovfracht eller Maritime Assistance LLC, hvilket selskabet gjorde samme dag. Den 7. december 2017 skrev Dan-Bunkerings kontor i Kaliningrad på ny til selskabet og gjorde tilbuddet yderligere betinget af, at sidstnævnte bekræftede, at leverancen ikke skulle sendes til et sanktioneret land, hvilket selskabet på baggrund af deres kundes oplysninger bekræftede samme dag. Herefter fremsendte Dan-Bunkering sit tilbud på levering. Der forelå endvidere ingen AIS-oplysninger (skibspositionsoplysninger), der kunne underbygge, at det leverede jetbrændstof endte i Syrien og heller ingen ankomstoplysninger. Den bevismæssige vurdering førte på denne baggrund til, at der alene blev rejst tiltale for de første 33 handler.

Efterforskningen har klarlagt en række forskellige delelementer, der indgår som en bestanddel af leverancerne af jetbrændstof, herunder afgivelse af ordren, lastedatoen, eventuel omlastning (STS – "ship to ship") og levering hos slutmodtager. Efterforskningen har ikke i forbindelse med alle handler kunne fastlægge datoen for, hvornår jetbrændstoffet er ankommet til Syrien. I stedet har efterforskningen klarlagt ordredatoer, datoer for bekræftelse af ordre og lastedatoer. Dertil kommer, at det også har været muligt at

fastlægge datoer eller tidsintervaller for omlastning i de 17 tilfælde, hvor leverancen er sket ved STS.

Side 6

For så vidt angår de 33 handler, der er rejst tiltale for, er der afgivet 20 ordrer i perioden fra den 21. oktober 2015 til den 12. oktober 2016, 5 ordrer i perioden fra den 8. november 2016 til den 6. februar 2017, og 8 ordrer i perioden fra den 7. februar til den 11. maj 2017. 20 ordrer er lastet i perioden fra den 24. oktober 2015 til den 14. oktober 2016, 5 ordrer er lastet i perioden fra den 13. november 2016 til 12. januar 2017, og 8 ordrer er lastet i perioden fra 23. februar til den 19. maj 2017. I 17 tilfælde er en ordre omlastet ved STS, hvilket er sket 4 gange i perioden fra den 27. september til den 19. oktober 2016, 5 gange i perioden fra den 22. november 2016 til den 24. januar 2017 og 8 gange i perioden fra den 27. februar til den 19. maj 2017. Endelig har efterforskningen fastlagt 9 kendte datoer for leverancernes ankomst til Syrien i perioden fra den 6. december 2015 til den 6. oktober 2016 og 4 kendte datoer i perioden fra den 23. marts den 20. maj 2017.

Retten i Odense afsagde den 14. december 2021 dom i sagen anklagemyndigheden mod A/S Dan-Bunkering Ltd, Bunker Holding A/S og direktøren for Bunker Holding A/S.

A/S Dan-Bunkering Ltd blev – med en begrænsning vedrørende størrelsen af den økonomiske vinding – i overensstemmelse med den principale rejste tiltale dømt for i 33 tilfælde i perioden fra 2015 – 2017 under særligt skærpende omstændigheder i strid med EU's regler om sanktioner mod Syrien at have solgt og leveret jetbrændstof direkte eller indirekte til personer, enheder eller organer i Syrien eller til anvendelse i Syrien. A/S Dan-Bunkering Ltd blev dermed fundet skyldig i forsættlig overtrædelse af forordningen.

Bunker Holding A/S blev i overensstemmelse med den subsidiære tiltale dømt for uagtsom, passiv medvirken til, at A/S Dan-Bunkering Ltd solgte eller leverede jetbrændstof direkte eller indirekte til personer, enheder eller organer i Syrien eller til anvendelse i Syrien.

Ligeledes blev direktøren for Bunker Holding A/S i overensstemmelse med den subsidiære tiltale dømt for uagtsom, passiv medvirken til, at A/S Dan-Bunkering Ltd solgte eller leverede jetbrændstof direkte eller indirekte til personer, enheder eller organer i Syrien eller til anvendelse i Syrien.

Retten lagde det til grund som ubestridt, at A/S Dan-Bunkering Ltd i perioden fra oktober 2015 til maj 2017 indgik 33 handler om salg og levering af jetbrændstof til de russiske selskaber JSC Sovfracht og Maritime Assistance LLC. Retten fandt det derudover efter bevisførelsen i øvrigt godtgjort, at JSC Sovfracht og Maritime Assistance LLC i alle tilfælde videresolgte jetbrændstoffet til den russiske flåde og transporterede det til Syrien, hvor det blev leveret og lossat i Port Banias til brug for russiske militære styrker i Syrien.

Retten lagde desuden til grund, at ordre på otte af disse 33 handler blev afgivet efter den 23. december 2016. Den sidste ordre blev afgivet den 11. maj 2017.

Det fremgår af sagen, at en væsentlig del af leveringerne fra efteråret 2016 foregik ved STS operationer, hvilket betyder, at jetbrændstoffet er omlastet til et andet skib, der herefter har fragtet jetbrændstoffet videre til dets endelige destination.

For så vidt angår Bunker Holding A/S bemærkede retten, at virksomheden blev gjort bekendt med Erhvervsstyrelsens henvendelse af 23. december 2016 om mulige overtrædelser af sanktioner vedrørende Syrien ved transport af jetbrændstof. Det fremgår af dommens præmisser, at direktøren for Bunker Holding A/S blev orienteret om Erhvervsstyrelsens henvendelse samme dag som holdingselskabet.

Retten bemærkede videre, at Bunker Holding A/S deltog i beslutningen om at iværksætte en intern undersøgelse, som skulle danne grundlag for besvarelse af Erhvervsstyrelsens henvendelse. Det fremgår bl.a. af dommens præmisser, at Bunker Holding A/S i forbindelse med undersøgelsen fik kendskab til, at der i en periode på mere end et år var foregået en betydelig handel med jetbrændstof via filialkontoret i Kaliningrad. Det fremgår videre, at en jurist i Bunker Holding A/S' juridiske ("legal") afdeling i forbindelse med undersøgelsen blev opmærksom på en nyhedsartikel fra Reuters fra november 2016 med omtale af russiske tankskibes transport af jetbrændstof til Syrien gennem EU-farvande. I artiklens overskrift blev transporten karakteriseret som en overtrædelse af EU-sanktioner, og det fremgår af artiklen, at skibene "Yaz" og "Muthalatka" havde været involveret i sådanne transporter i efteråret 2016. Juristen omtalte artiklen i en mail til bl.a. den administrerende direktør og finansdirektøren i Bunker Holding A/S og oplyste, at "vi har leveret jetfuel til begge disse skibe". Det fremgår, at virksomheden søgte ekstern advokatrådgivning i forbindelse med besvarelse af Erhvervsstyrelsens henvendelse.

Retten fandt, at Bunker Holding A/S – som moderselskab for A/S Dan-Bunkering Ltd – ikke kunne dømmes for forsætlig medvirken til A/S Dan-Bunkering Ltd's overtrædelse i relation til de otte handler.

Bunker Holding A/S burde dog på grundlag af Erhvervsstyrelsens henvendelse og de oplysninger, der var kommet frem ved den interne undersøgelse om tidligere handler med jetbrændstof, samt nyhedsartiklen fra Reuters fra november 2016, som ligeledes var blevet selskabet bekendt ved undersøgelsen, have indset muligheden for, at brændstoffet kunne blive fragtet til Syrien, og at handlerne derfor kunne være i strid med forbuddet mod direkte eller indirekte at sælge og levere jetbrændstof til anvendelse i Syrien. Bunker Holding A/S blev på den baggrund dømt for uagtsom, passiv medvirken til overtrædelse af forordningen.

Ad 2. Spørgsmålet om SØIK kunne have standset leverancerne

Som det fremgår af Rigsadvokatens redegørelse af 14. august 2019, fik SØIK på et møde i Udenrigsministeriet den 8. november 2016 overdraget en række oplysninger, som Udenrigsministeriet havde fået af de amerikanske myndigheder om selskabet A/S Dan-Bunkerings Ltd's mulige overtrædelse af Rådets forordninger om foranstaltninger mod

Syrien. SØIK rettede samme dag henvendelse til PET, idet sagen efter de gældende retningslinjer skulle forelægges PET til vurdering af, hvorvidt der var grundlag for at indlede en efterforskning mod den pågældende virksomhed.

Den 24. november 2016 oplyste PET, at sagen skulle overgives til Erhvervsstyrelsen med henblik på, at Erhvervsstyrelsen som kontrolmyndighed skulle behandle sagen efter eksportkontrolreglerne om forbud mod eksport af jetbrændstof og flybrændstofadditiver til Syrien. Erhvervsstyrelsen rettede herefter den 23. december 2016 henvendelse til A/S Dan-Bunkering Ltd., og SØIK modtog efterfølgende den 6. februar 2017 en anmeldelse fra Erhvervsstyrelsen om mulig overtrædelse af de restriktive foranstaltninger efter straffelovens § 110 c, stk. 3.

NSK har på baggrund af det efterfølgende efterforskningsforløb vurderet, om det kunne have haft en betydning for politiets muligheder for at standse leverancerne af brændstof fra den 8. november 2016, hvor SØIK første gang fik overdraget oplysninger om mulige overtrædelse af forordninger, eller fra den 6. februar 2017, hvor SØIK modtog en anmeldelse fra kontrolmyndigheden på området (Erhvervsstyrelsen), hvis SØIK allerede på et af de nævnte tidspunkter havde iværksat en efterforskning.

Ved denne vurdering har NSK lagt til grund, at en efterforskningsmyndigheds mulighed for eventuelt at standse et igangværende strafbart forhold som udgangspunkt består i, at der foretages egentlige retsskridt mod en mistænkt person eller virksomhed, da mere uformelle henvendelser til personer og virksomheder, der kan have begået noget strafbart, potentielt vil kunne skade den forestående efterforskning og derfor typisk ikke foretages af efterforskningsmyndigheder. Det gælder ikke mindst på områder, hvor mulige lovovertrædelser i første omgang kontrolleres af andre myndigheder. Sådanne retsskridt – som fx sigtelse af eller ransagning hos virksomheder eller fysiske personer – kræver, at politiet med rimelig grund kan mistænke en bestemt person eller virksomhed for at have begået et strafbart forhold.

I forhold til den konkrete sag mod A/S Dan-Bunkering Ltd. m.fl. lægges det til grund, at der gik ca. ni uger fra SØIK's overtagelse af sagen i juli 2019, indtil der gennem efterforskningen var tilvejebragt et tilstrækkeligt mistankegrundlag til at kunne foretage egentlige retsskridt, idet SØIK den 6. september 2019 foretog ransagning hos A/S Dan-Bunkering Ltd og sigtede A/S Dan-Bunkering Ltd, Bunker Holding A/S og direktøren for Bunker Holding A/S i sagen.

Det bemærkes i den forbindelse, at sagens omstændigheder var væsentligt bedre belyst på tidspunktet for SØIK's overtagelse af sagen i juli 2019, end de var i november 2016, hvor SØIK første gang blev præsenteret for oplysninger om sagen, eller i februar 2017, hvor SØIK modtog en anmeldelse fra Erhvervsstyrelsen. Det fremgår således af beskrivelsen af det mistankegrundlag, som SØIK primo september 2019 anvendte til at opnå rettens tilladelse til at ransage hos de mistænkte virksomheder, at fremstillingen – ud

over Erhvervsstyrelsens anmeldelse fra februar 2017 – byggede på oplysninger, der via en dansk bank var modtaget hos Fyns Politi i september 2018, og som havde dannet grundlag for at forbinde den danske sag med oplysninger i en amerikansk straffesag, hvor der var rejst tiltale den 31. maj 2018. Mistankegrundlaget var suppleret med yderligere oplysninger, der efterfølgende var indhentet fra banken og fra en dialog med amerikanske myndigheder.

Den viden om sagen, der var tilgængelig i juli 2019, var dermed en anden end i november 2016 eller i februar 2017, og det grundlag, som SØIKs efterforskning stod på, var et andet. Det kan derfor ikke lægges til grund, at det tidsmæssige forløb af SØIK's efterforskning i 2019 havde været det samme i det tilfælde, hvor SØIK havde indledt en efterforskning umiddelbart efter Udenrigsministeriets overdragelse af oplysninger den 8. november 2016 eller den 6. februar 2017, hvor SØIK modtog en anmeldelse fra Erhvervsstyrelsen. Af samme grund er det vanskeligt at vurdere, hvor meget længere tid, den fornødne efterforskning ville have taget, eller hvad resultatet af efterforskningen i øvrigt ville have været.

NSK har på den baggrund ikke mulighed for at konkludere, at det kunne have haft en betydning for politiets muligheder for at standse leverancerne af brændstof fra den 8. november 2016, hvor SØIK første gang fik overdraget oplysninger om mulige overtrædelser af forordninger, eller den 6. februar 2017, hvor SØIK modtog en anmeldelse fra kontrolmyndigheden på området (Erhvervsstyrelsen), hvis SØIK allerede på et af de to tidspunkter havde iværksat en efterforskning.

Det kan dog ud fra sagens omstændigheder ikke udelukkes, at SØIK ved en intensiv efterforskning kunne have etableret et så fyldestgørende mistankegrundlag, at det havde været muligt at få rettens tilladelse til at ransage og sigte de involverede virksomheder, inden de sidste handler blev foretaget. NSK har ikke mulighed for at vurdere, om sådanne tiltag ville have standset virksomhedens handel med jetbrændstof via filialkontoret i Kaliningrad.

